

DISSERTATIO ACADEMICA
PRIOR
DE
**PISCE JONÆ
DEGLUTITORE,**

Qvam
DIVINA FAVENTE CLEMENTIA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO ATq; EXCELSISSIMO PRINCIPE ET DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO WILHELMO,
REGNI PRUSSIÆ & ELECTORATUS
BRANDENBURGICI HÆREDE &c. &c. &c.

BENEVOLO AMPLISSIMÆ FACULTATIS PHILO.

SOPHICÆ CONSENSU,

PRO RECEPTIONE IN EANDEM,
IN ACADEMIA PRUSSIÆ REGIA,

publicè ventilandam proponit

M. JOHANNES *Engelsbrecht*,

Regiom. Pruss.

v. f.

RESPONDENTE

in Jonam.

MICHAELE GRONERT. *sbo.*

Reg. Pruss.

IN AUDITORIO PHILOSOPHORUM.

ANNO MDCCII. die Nov.

REGIOMONTI, Typis GEORGIANIS.

Exeg.

B.

780,18

CHRISTIANAE
ACADEMIAE

LIBRARY

CHESTERFIELD

CYRUS

LIBRARY

CHESTERFIELD

CYRUS

LIBRARY

CHESTERFIELD

CYRUS

LIBRARY

CHESTERFIELD

CYRUS

I. N. 7.

§. L

TANTIS hæc de vatis Hebræi deglutitione S. Historia premitur difficultatibus, ut Hæretorum non nulli, imprimis Gentiles, quibus universæ Scripturæ Oracula fôrdent, eandem veluti anilem fabulam, sibilo semper exceperint. Testis hujus est præ cæteris Augustinus, cui non sine sarcasmô Paganus quidam hanc qvæstionem movebat: *Quid sentire debemus de Jonâ, qui dicitur in ventre ceti triduo fuisse? quod ἀπίθανον est & incredibile, transvoratum cum ueste hominem fuisse in corde piscis;* unde etiam responsionem suam orditur his verbis: *Hoc genus qvæstionis multo cachinnô à paganis graviter irrigum animadverti.* Epist. 49. ad Deogratias qvæst. 6.

§. II. Falsam tn. incredulitatis hujus causam afferunt illi, qui Ethnicos de Historiæ S. veritate propterea dubitasse autumant, quod nullum tantæ molis piscem inveniri crederent, qui hominem integrum & quidem illæsum per fauces transmittere posset; quos inter est Francisc. Salin. Tom. 2. Exposit. Lit. in Jonæ cap. 2. Qvæst. 3. pag. 7. Multi quippe ex eorum grege piscium granditatem non concedunt tantum, sed & tantam sæpè fingunt, ut integras naves absorpserint. Hinc Dionysius Periegetes in situ orbis vers. 603. (587.) de Tabrona faciens sermonem, ejus in mari ait haberi cetos ita grandes, ut navem unâ cum ejus vectoribus possint vorare:

Sæpius & navem cum nautis monstra vorabant;
Et Priscianus:

Quippe solent pariter navem sorbere virosq.

Festus item Avienus:

Protinus hæc ipsas absorbent fauce carinas

Involvuntq; simul mox monstra natantia nantes.

Plutarchus pariter Lib. de Solertia animalium ait: *quicquid prebenderit rictu cetus, sive navis, sive lapis sit, protinus perire.* Plinius

A 2

Nat.

Nat. Hist. Libr. 32. pag. m. 833. dicit, Jubam in iis volumini-
bus, quæ scripsit ad Cajum Cæsarem Augusti Filium, de Ara-
biâ, tradere: Cetos sexcentorum pedum longitudinis & tre-
centorum sexaginta latitudinis, in flumen Arabiæ intrâsse.
Ipse Plinius statuit cetos reperiri qvaternum jugerum lib. IX.
cap. 3. p. 280. quantum terræ spatium qvædam oppida non
occupant, qvatuor qvippe jugerum longitudo est ferè mille-
num pedum. Theodes cete triremibus majora facit, apud
Ælianum Lib. XVII. cap. 6. Onesicritus atq; Orthagoras di-
midii stadii, h. e. pedum, plus quam tricenûm. Erathostenes
50. cubitorum, apud Strabon. Lib. XVI. Nearchus 25. Or-
gyjarum i. e. cubitorum centum, apud Arrianum in Indic.

§. III. Proinde rectius infidelium irrisionem inde ortam pu-
tamus, quod rationis adminiculo, cui soli pertinaciter inhæ-
rent, aseqvi non potuerint, quomodo Jonas sub Oceani fluctu-
bus respirare, aëremq; frigidum attrahere potuerit? Qvamvis
enim Salinas Tom. 2. Expos. Lit. in Jon. qvæst. 6. Prophetam
sine miraculo in ceti visceribus respirando vivere potuisse exi-
stimet & eō nomine Cornel. à Lapide, Péirerium, Figveyrum
& alios contrarium defendantes, acriter reprehendat, rationes
tamen & argumenta ejus, præterquam quod non sint suffici-
entes, ex falsâ insuper hypothesi fluunt; dum piscem hunc ex
eorum numero fuisse præsupponit, qui pulmones habent, ae-
remq; suscipiunt & refrigerationem faciunt per respirationem
& expirationem, qualem eum fuisse non admittimus. In sub-
fidium quidem hîc nonnulli cum Theodoreto & Cyrillo adver-
sus Ethnicos vocant: Embryonem in tetrico illo naturæ car-
cere, per aliquot menses sine frigidæ respirationis usu vivere
& sustentari; verum hoc simile non stringit, cùm totô eō tem-
pore, quô fœtus in matris utero delitescit, ejusmodi refrige-
ratione non indigeat, quamprimum autem eâ opus habet, exi-
tum statim è latibulo suo qværerit, ne defectu refrigerationis in-
tereat. Unde August. Epist. 49. qvæst. 6. inquit: *Habent reve-
rà, quod*

rā, quod non credant in divino miraculo, vaporem ventris, quō cibi māduerunt, potuisse ita temperari, ut vitam hominis conservaret; Et R. Aben Ezra: Non est potestas in homine ad vivendum in visceribus pis-
cis per horam, & quanto minus hoc numero, nisi factō prodigio.

§. IV. Imprimis autem huic de devoratione Jonæ narrationi propterea fidem denegāsse videntur Ethnici, quod non intel-
ligerent, qvō pactō vates in calidissimis ventris visceribus tri-
duum latitans, non fuerit consumptus & in chylum conversus?
Hoc quippe esse non potuit, nisi per Dei miraculum, cūm per
naturam quicquid descendit in ventrem, animalis statim calore
digestivō decoqvatur & dissolvatur. Hoc præcipue paganos
offendisse observat Cyrillus Alexandr. hunc in modum scri-
bens: *Dicent, quomodo servari potuit in ceto? quomodo deglutitus non
est consumptus? aut quomodo insitum visceribus calorem sustinuit?* --
Imo qui tandem non instar alimenti coctus & digestus est? Respondemus
ergo, *præter opinionem & rationem & supra consuetudinem, meritò ha-
beri posse quod accidit.* Unde modò laudatus Cyrillus ex Lyco-
phrone notat, nonnullos Græcorum, S. hanc de Jonā histori-
am suis fabulis assuentes, de Hercule suō per omnia ferè simi-
le quid referre, nisi quod ob ingenitam & internam belluæ cali-
ditatem depilatus redierit.

§. V. Rabbini sæpè mendaces, in hoc itidem argumento men-
tiuntur liberalissimè. R. Eliezer & R. Tarphon fingunt pisces, qui Jonam exceptit, intra Hexaëmeron, & quidem qvintō orbis
die singulari Dei providentiâ conditum, & ad Jonæ usq; de-
mersionem conservatum, sicq; per tria annorum millia & ultrà
maris fluctus pervagasse, ut præcipitem Jonam in suos reciperet
sinus, eiq; periclitanti succurreret. Ineptius longè commen-
tum est R. Salomonis, qui pro more suō fabulatur, Prophe-
tam prius à pisce masculō deglutitum, in quo cūm absq; ullā
coarctatione esset, & propterea ad Deum non oraret, Dei ordi-
natione deinceps in pisces fœminam, & quidem prægnantem,
dejectum, ut in tantō angustiori carcere, ob fœtū vicinita-

tem, majori cum molestiâ vivens, ardentissimis suspiriis libera-
tionem suam procuraret: *Mas erat*, (quemadmodum ejus ver-
ba ex versione Joh. Leusden, Ling. Hebr. in Academ. Ultra-
ject. Profess. habemus) itaq; stabat in latitudine, & non admovebat
cor ad orandum; indicavit Sanctus Benedictus pisci, & evomuit eum
in os fœmine, que plena erat fætibus; itaq; quum ibi arctè esset, oravit
ibi: quia dicitur ex visceribus piscis genere fœmininò. Desumpsit
fabulam hanc, prout ipse innuit, ex eô, quod in priori locô
ubi deglutitio Jonæ describitur, verbum יְנָה generis Masculi-
ni, & in posteriori, quando Propheta in ventre piscis orâsse
dicitur, verbum יְנָה, quod terminationem fœmininam habet,
legitur; ast quâm ineptè hoc sit excogitatum, Lingvæ He-
brææ vel leviter peritis satis notum est, nam diversitas ter-
minationis non semper parit diversitatem generis, & hinc u-
trōq; nomine יְנָה & יְנָה pisces indiscretè nominari solent; quod
ex eôdem statim capite manifestum est, dum piscis, qui ad
mandatum Dei Jonam in aridam evomuisse dicitur, iterum
יְנָה, quod est masculinæ terminationis, nominatur. Prætereà
falsum est, in stomacho animalis concipi aut contineri fœtum,
ut propter eum in gravidâ fœminâ, arctior quâm in viro, sit
stomachi capacitas. Sed mirum non est R. Salomonem hoc
fabulæ monstrum formare, cùm in Thalmude, cuius utramq;
paginam ejusmodi figmenta implent, fuerit versatissimus; un-
de R. Aben-Ezra, qui textui Rabbinico tām absurdas fabulas
non immiscet, R. Salomonis delirium inane ipse proscribit.

§. VI. Ut autem ad id, quod in eximiâ hâc materiâ præci-
puè ventilandum sumpsimus, proprius accedamus, insanam
Ethnicorum incredulitatem & aniles Rabbinorum fabulas re-
linqvimus, & in quodnam piscium genus hæc historia quadret, po-
tiu's disqvirimus. Accuratissimâ hoc ipsum discussione indi-
get, cùm neq; ex eô, qui sedes hujus historiæ est, neq; ex aliô
S. Scripturæ locô certi quid hâc in parte determinari possit.
Ex Jonæ Scripto nihil aliud habemus, quâm *piscem grandem*,
qui

qui Prophetam deglutiret, à DEO præparatum fuisse, dicitur enim nomine communī דָּגָן pisces magnus. Anxiè hīc Interpretes causam inquirunt, qvī factum, quod piscis hujus proprium nomen non exprimatur? Non infimi eorum arbitrantur, nullum apud Hebræos nomen proprium piscium inveniri, sed omnes sine discrimine nomine communī venire propterea, quod ab Adamo nulla in specie nomina ipfis fuerint imposita. Provocant hi ad Cap. II. Genes. v. 20. Ubi Protoparens universis volatilibus cœli, & omnibus bestiis terræ nomina imposuisse dicitur, de piscium verò adductione nihil extare tradunt. Statuere videtur hoc ipsum AUGUSTINUS Tom. 3. de Gen. ad Lit. lib. IX. c. 12. *Quid est, inquit, quod volatilibus terrestribusq; animantibus, non etiam piscibus, atq; omnibus natatilibus Adam nomina imposuit? -- An credendum est, paulatim cognitis piscium generibus, deinde nomina imposta? Eandem opinionem fovet RABANUS, de piscibus, ait, adductis ad Adam, ut eis nomina imponeret, nihil Scriptura refert: quibus tamen credibile est paulatim cognitis, pro diversitate gentium nomina esse ab hominibus diversa imposta. SALIANUS Tom. I. die sext. num. 98. concedit pisces majores flumina paradisi intrâsse, de marinis autem & maximis idem affirmari non posse existimat, quod magnitudinem flumina tota vix caperent. ABULENSIS, qui piscium ad Adamum adductionem in universum negat, hanc opinionis suæ rationem addit, quod ista animalia & bestias terre & volucres cœli (quibus certa nomina data sunt,) quotidiè visurus esset Adamus, cum habitaret in terrâ: pisces autem, qui sub aquâ latent, non viderit primâ ætas, cum talibus cibis non uteretur, nec mare ad navigandum intrarent. Simili ferè ratione assertionem suam tuetur DELRIO: ad Adamum pisces adduci extra aquas in contrarium elementum sine miraculo non potuerunt: erant enim & sunt ab hominum commercio remoti. Horum sententiam, cum singulare quid sapiat, & facili fortè negotiō contrarium ostendi possit, nostram non facimus, eō contenti, quod piscis Jonæ deglutitor, in S. Vet. Testamenti Codice*

dice nullō speciali nomine insigniatur, sed in genere *magnus* tantūm vocetur, non definientes, quæ causa nomen ejus proprium suppresserit; quod enim Abulensis in Cap. 13. Genes. qvæst. 329. addit, Lingvam Hebræorum eō laborare defectu, ut nulla ipsis sint nomina, quibus piscium natura describi aut distingvi possit, & exinde omnia natatilia communi piscis nomine ab ipsis indigitari, fidem itidem nullam meretur. Theophylactus eqvidem verbum ι balænam reddidit, sed cum nemo eorum, quotquot ex Veteribus Jonæ librum in alias lingvas transtulerunt, pro voce ι quæ in genere omnem piscem significat, certam quandam piscis speciem exprimere ausi fuerint, meritò hæc versionis novitas non suspecta tantum, sed & erronea & prorsus falsa nobis videtur.

§. VII. In N. Testamento itidem piscis hic generaliori & communi nomine describitur; Matth. enim cap. XII. vers. 40. Jonas dicitur fuisse ἐπ τῇ κοιλίᾳ τῷ κῆτος, in ventre Ceti, quâ voce apud probatissimos Autores non peculiaris quidam piscis, sed qvævis marina belua eximiæ magnitudinis nominari solet. Albertus quidem Magnus Lib. 24. de animal. cap. 1. videtur Cetum specialem qvendam piscem dicere, qvando ait: *Cetus piscis est major, qui visus est, cuius fœmina balæna est.* Sed cum balænæ nomen, tūm mari tūm fœminæ pisci conveniat, Cetus falsò pro *mare* balænæ, aut pro speciali pisce venditatur. Aristoteles lib. I. Hist. animal. cap. 5. eos saltem pisces nomine Ceti comprehendit, qui pariunt, ut delphinum, vitulum marinum, balænam. Alii tamen cum Galeno lib. 3. de facultate alimenti & Ælianô Libr. 9. de animal. c. 49. Libr. XVI. cap. 12. omni prægrandis molis pisci, sive ex ovo concipient, sive non, Ceti titulum tribuunt. Hinc Svidas ait: Κῆτος, θαλασσίον θήριον πελυειδὲς: ἐστι γὰρ λέων, ζύγανα, πάρδαλις. Φύσαλος, περτης, ἡ λεγόμενη μάλθη: Cetus marinum animal multiplex est: Est enim Leo, Zygalina, Pardalis, Physalus, Pristis, maltha sic dicta. Et Archestratus apud Athenæum lib. VII. Θύνος

Θύννον ἀλισκόμενον σπυρδῆ μέγαν, οὐ καλέσσων

Ὥρκυνον, ἄλλοι δ' αὐτὸν κῆτον.

Thynnus cum magno ductus captusq; labore

Orcynus est aliis, alii dant nomina Ceti.

Eadem ratione Virgilius lib. V. v. 822. Æneid. dum majores quosq; pisces comites Neptuni currui adderet, dicit:

Tum variae comitum facies, immania Cete.

Et Homerus lib. IV Odyss. de phocis Protei ait: *Quis enim marinum propè cetum cubaret? Imò usus tandem obtinuit, ut omne, quod magnum erat, cetaceum appellaretur; sic navigia grandiora κητῆναι dicebantur, & Thynnorum piscatores Cetarii, loca autem iis referta Cetaria audiebant.* Verum igitur est, quod Pererius Lib. I. in Genes. de Oper. quinti diei ait: *nomine Ceti non solum non intelligendum unum aliquem piscem specialiter Cete dictum; sed neq; unam aliquam speciem piscium eō nomine intelligendam esse; sed omnes grandioris formae, & vastioris corporis pisces.* Evolvi hīc meretur Hoffmanni Lexic. universal. p. 422. Martini Lexicon Philologicum, sub voce Cetus. Poli Synops. Bibl. Crit. p. 1814.

§. VIII. Cūm igitur ex S. paginā nihil certi habeamus, quales pisces Jonam deglutierit, mirum non est, non unam de eō extare opinionem. Qvamvis verò pisces satis multi extraordinariæ & prægrandis magnitudinis reperiantur, in duas tamen, quotquot de pisce Jonæ solliciti sunt, saltem scinduntur partes, quarum una pro *balenā*, altera pro *lamiā*, tanquam pro aris & focis pugnat. De nostrâ autem sententiâ ut statim constet, non dubitamus eorum numero nos adjungere, qui pīscem Jonæ *Lamiam* fuisse contendunt; Horum enim sententiam ita comparatam esse animadvertisimus, ut ejus approbatione, inexplicabiles istæ difficultates, quibus Balenæ Patroni vexantur, quasq; seqventi Dissertat. B.C.D. proximè sumus exposituri, evitari possint. Quod ne gratis dixisse videamur, accuratam *Lamiae* descriptionem dabimus, ex quâ facile patet,

bit, quam commodè Jonas per piscis hujus fauces in ventrem delabi, ibiç sine coarctatione commorari potuerit. *Lamia* si-
ve *Lamna* hic piscis dicitur non à λάπτω lambo, ut Eustathius opinatur, sed ἀπὸ τῶν ἔχεν μέγαν λαιμόν, à gulæ vastitate; hinc Oppianus Libr. I. ἀλιευτικῶν vers. 370. δύσαντέα χασματα λάμης, infausti rictus lamiæ; λαιμός enim guttus sive gulam significat, unde λαιμαργία & λαιμαργό. Καρχαρίαν alii vocant, ab asperitate dentium & acumine: Καρχαρός enim asperum acutumç significat; unde καρχαρόδοντα animalia, quibus acuti pectinatimç coëuntes sunt dentes. Athanæo hic piscis κύων καρχαρίας dicitur, aliis κύων simpliciter, quod maximus validissimusq; inter canes sit. Britannis appellatur Dogge-Fisch/ Belgis Hoh/ Norvegiis Berg-Fisch/ Balthicis populis littoralibus Hund-Fisch/ Lusitanæ incolis Tubaron, Gesnero eit Gras sive Gras-Hund. Nonnulli eqvidem Lamiam à cane Carcharia differre existimant, ut Oppianus, qui passim de Carcharia seorsim & de Lamiâ itidem privatim agit, diversum etiam utrosq; capiendi modum describens Lib. 5. de piscatione. Et Bellonius, qui præcipue in hoc distingvit, quod lamiæ os in anteriore capitï parte tribuit, carchariæ verò rostrum in mucronem exorrectum; verum Rondeletius cum aliis rectius Lamiam & carchariam, καθ' ἔξοχην sic dictum, pro unō eodemq; pisce habet, nam ab aliis carchariis, quomodo cunctis ita dictis, lamiam differre non negamus. Plinius Lib. IX. cap. 24. lamiam ex planorum piscium numero esse tradit; Rondeletius contra Aristotelem Lib. 5. de Hist. animal. c. 5. secutus, eam cartilagineis longis cetaceisq; annumerat, cum, cæterorum galeorum instar, longus, spissus, ac rotundus sit piscis. Idem Autor in piscium naturâ indagandâ felicissimus, Lib. 13. de piscibus cap. 12. Lamiam sequentem in modum describit: *Lamia* *piscis* *est omnium* *galeorum* *maximus*, *nam aliquando ad tantam* *magnitudinem* *accrescit*, *ut currui imposita*, *vix à duobus equis* *vehi* *possit*. *Quare eviscerata* & *in frusta* *disselta*, *curribus* *duobus* *aliquando im-*

do imponenda fuit. Videlicet mediocrem lamiam mille librarum pondere; Capite est dorsoq; latissimis. Cauda, si reliqui corporis magnitudinem spectes, minus crassa spissaq; in lateribus compressa, pinnis duabus constans. Non procul à caudâ aliæ duæ sunt pinnulae, una inferior, altera superior, ad branchias, & ad podicem aliæ binæ, in medio fere dorso una alia. Cuta aspera integitur, cui pingue quiddam subest. Capite est magnò, dorsò brevi, sed latò, oris scissurâ maximâ. Dentibus acutissimis, durissimis, trianguli figurâ, utrinq; serratis, quorum sex sunt ordines; primi ordinis dentes extra os prominent, & in anteriorem partem vergunt, secundi recti sunt, tertii, quarti, quinti, & sexti in os recurvi maximâ ex parte, in utraq; maxilla carne molli, fungosaq; coniecti. VENTRICULO est VASTISSIMO, GULâq; AMPLISSLIMÀ. Piscis est carnivorus, voracissimus & Anthropophagus: cadavera enim mortuorum etiam integra vorat, quod ex dissectione compertum est. Massilie enim & Niceæ aliquando captæ sunt lamiæ, in quarum ventricula homo loricatus inventus est. BELLONIUS hæc de Lamiâ tradit: Latorum ac planorum piscium viviparorum, ac cartilagineorum longè maximæ molis evadit, qui Græcis λάμινς, Latinis Lamia dicitur, ipsâ voce ad Hamiam quodammodo accedente; de quô sic Oppianus: Et quis vastus aper superabit robore lamnam? Galeorum generis est, squalidusq; cute integitur: atq; os habet in anteriore capitis parte, rhinæ aut rane modo positum: in quo mirum hoc esse videtur, quod dentibus plus minus ducentis sit refertum, in utrâq; maxillâ per quaturos versus dispositis: ad radicem latis, in acutum ac pyramidem desinentibus, atq; ad latera crenatis. De ejusmodi pisce sive Lamiâ NIEREMBERGIUS Hist. Nat. p. 265. refert, quandam hujus generis beluam irrupuisse per fretum Herculeum atq; elapsam per mediterraneas Hispaniæ oras Valentiam appulisse, ibiq; exanimatam 150. dodrantes prolixam fuisse, molis circuitu 100., vacuitate cerebri 7. homines capientibus. Eqvitem in os confistere potuisse. Maxillas, quæ in Escoriali serventur, usq; ad 17. pedes porrectos, 20. dentium duorum dodrantium, minimi, unius pondus habentibus, arcuatas fuisse. Genitalia habuisse immoda; duo cadavera in stomacho reperta.

§. IX.

§. IX. Non sumus in describendâ Lamiâ prolixiores, cùm nobis præter jām citatos hâc in parte ferias fecerint Gilssius, Jonstonus, Mandelslo in Itinerar. L. 2. c. 13. & alii, quos, qui plura desiderat, adire potest. Interim ex allatis apparet, nihil prorsus obstare, quò minus huic piscium generi deglutitio Jonæ adscribatur. Præterquam enim quod Lamia humanâ carne dele&tetur, ut jam olim Archistratus eam θηρίον αὐθεωποφάγον, Feram hominivoram vocârit, gulam etiam & Oesophagum ejus in tantam excrescere magnitudinem vidimus, ut totos homines loricatos commodè capiat, ventriculum itidem tantæ cavitatis, ut plures simul suô ambitu complecti possit. Hæc cùm sufficient, non est, quod Pinedæ rationibus novis & inauditis, quibus pro Lamiâ certat, insuper nitamur. Statuit nimirum hic Lojolita in aliis satis ingeniosus, lib. 4. de reb. Salom. cap. 12. num. 3. p. m. 237. piscem, qui Jonam devoravit, ad ductum fuisse à mari rubrō usq; ad Joppe, portum in mari mediterraneo situm, in quō Propheta fugitivus navem ascenderat, & inde iterum in mare rubrum, unde advenerat, trium dierum spatio deportatum. Ex quō velocissimo piscis itinere, firmiter colligi putat, piscem, Jonæ deglutitorem, non nisi lamiam, seu canem carchariam esse, cùm cetacea omnia, præter canes, in natando admodum tarda sint, juxta Oppianum lib. 5. αλιεύσικῶν:

Tardigrada, excepto cane, sunt lentèg; feruntur

Quotquot marmoreò fert monstra sub æquore pontus.

Quod & nomen ipsum prodere videtur; κατὰ enim originem suam trahit ἀπὸ τῆς καὶ δὲ, quia ut ingens moles jacet, & immobilis quasi est; vid. Bochart. part. 2. Hierozoic. L. 5. c. 12. p. 744. & Gesner. L. 4. de Aqvat. fol. 233. Verūm sine ullâ urgente necessitate Piscis hic è rubrō in mediterraneum mare trahitur; quamvis enim, teste Bochartō l. c. pag. 743. mare rubrum lamiis adeò sit refertum, ut è navi prospicere tutum non sit, in mari tamen mediterraneo itidem non infreqventer occurunt, sicut in specie apud Venetos in mediterraneo mari ca-

nes

nes & carcharias reperiri, testatur Gesnerus Lib. 4. de aquat.
fol. 171. & si vel maximè maris hujus abyssus tam immanem
beluam non aleret, propinqviora tamen alia, quām quidem ru-
brum, eam Deo ministrare potuissent. Deinde ne carchariam
quidem, quamvis unus sit è velocissimis, verisimile est, redditum
in mare rubrum adeò maturare potuisse, ut triduō, quod Jonas in
eius ventre sepultus jacuit, immensum illud iter perficeret;
debuisset enim hōc pactō per volare totum mare mediterrane-
um à Joppe usq; ad Gades: inde circuire totam Africam: in-
de promontorium bonæ spei, ac tandem tendere ad finum ara-
bicum sive mare rubrum, quæ via, cùm ferè sit sex mille leuca-
rum, quis eam tridui spatio à pisce velocitate naturali absolvī
potuisse, crederet? Nec est, quod Pineda Carchariæ tantam ve-
locitatem tribuit, ut eum navigia, tumentibus velis & ventō o-
ptatissimō maris fluctus secantia cursu suō longè superare arbi-
tretur, nullum enim canem suprà laudati autores, quorum te-
stimentiō Jesuita potissimum nititur, tām admirandā festinatio-
ne maria pertranare docent, sed id tantū insinuant, quod inter
cetacea, quæ tardissima sunt, canis suâ velocitate alios antever-
tat. Argumenta, quibus Pineda ad defensionem sententiæ suæ
utitur, tanti non sunt ponderis, ut iis solvendis immoremur.
Non autem possumus non, qvin cum Pineda & eos simul omnes
rejiciamus, qui, ut Jonam à Lamiā devoratum evincant, Judæ-
os veteres & Josephum Lib. IX. Antiq. Jud. c. XI. p. m. 318.
secuti, Prophetam in Euxino ponto revomitum tradunt, nul-
lum ex cetaceis præter canem, tantum itineris modicō tem-
poris intervallō emetiri potuisse, docentes. Quos solidè re-
futavit Brunsmannus in Libr. qui inscribitur: Gratia naturæ
interpres, p. 475. seq. & Bochartus in Hierozoic. part. 2. L. 5.
c. 12. p. 744.

§. X. Jam ut ad Adversariorum objectiones accedamus,
ordo monet. Primum, quod ipsos offendit, est maxima dentium
asperitas & multitudo, quos quomodo Propheta deglutitus il-

læsō corpore præterire potuerit, ostendi non posse existimant. Leve hoc dubium Dn. Paulini, lamiæ partes pro virili sustinente, adeò torsit, ut ad Dei omnipotentiam & subsidium ejus extraordinarium provocârit, uti videre est ex Curiositat. hujus Autoris part. 2. p. 79. Jam ante eum Michael Palatios maximum miraculum fuisse arbitratur, quod Propheta illæsus à pīscē sit devoratus; *Summæ, inquit, est hoc gestum admirationis, quod Jonas non laceratus dentibus ceti, integer trajiceretur in ventrem ceti.* Idem non parum admiratus Pererius, qui lib. 4. in Daniel. ad illa verba: Benedicite Cete, ita scribit: *Quid in hoc factō aut pri-
mum aut magis mirer, an pīscem tantō fuisse oris hiatu, ut inoffensè so-
lidum Jonam excipere & deglutire potuerit?* Verūm non satis æqvum videtur, ad supernaturalia recurrere adminicula, in eō, quem naturalem dicimus, descensu, & hinc argumento contradicentium nullō modō satisfaciunt, qui nihil aliud respondent, quām ut omnipotentiam divinam interponant; Eōdem enim jure & viâ Balænæ etiam propugnatores, omnia, quibus implicantur, ob-
stacula atq̄ impedimenta removere facile possent. Hinc licet multa, quæ Deus circa Prophetam devoratum præsttit, fuerint admiranda, non tamen video, quā de causa & hoc inter miracula constituatur, quod Jonas per lamiæ rictum, ferratis & acutissi-
mis dentibus undiquaq̄ refertum, sine vulnere in ventrem trans-
fierit; miraculum qvippe tum dicendum esset, si os beluæ hujus adeò angustum esset, ut, nī à Deo dilataretur, Jonas excipi non potuisset; ast suprà ex Nierembergio probavimus, os lamiæ tan-
tæ esse magnitudinis, ut homo eqvo insidens in eo consistere pos-
sit; unde scitè Augustinus Epist. 49. qvæst. 6. *Quis non conjiciat,
quanto hiatu patebat os illud, quod velut janua speluncæ illius fuit. Nisi
fortè ut possit, vestis esset impedimento, ne Jonas devorari posset illæsus,
quasi per angusta sese coarctaverit, qui per abruptum aëris præcipitatus
sic exceptus est, ut prius reciperetur ventre bestiæ, quām dente laceraretur.*

§. XI. Nonnulli in dubium vocant, Lamias adeò vastâ gulâ esse donatas, qualem Patroni ejus plenō ore haec tenus celebrâ-
runt,

runt, unius Nierembergii autoritate se tuentes, qui Hist. Nat. p. 253. gallum aliquando non admodum vasti rictus inventum esse, memoriæ prodidit. Sed non sumus solliciti de prolixâ responsione, cùm ille, ad cuius testimonium provocant, vastitatem gulæ lamiæ non admittat tantum, sed & inter cæteros, quos hanc in rem §. 7. allegavimus, fauces ejus quam maximè extendat. Non ergò cit. loc. de omnibus Lamiis id affirmat, sed de juniore quodam hujus generis pisce, aut recens natō loquitur, cuius oris scissura licet sit exigua, ad justam tamen & immensam magnitudinem, successu temporis accrescit. Eodem modō Adamus OLEARIUS, Bibliothecarius & Antiquarius Gottorpiensis, in descriptione Cimeliarchii Gottorpiensis p. 37. n. 5. iconem lamiæ, 4. saltem ulnas longæ, exhibet, simul autem addit, alias ex horum numero, si proiectioris sint ætatis, cum balænis ejusdem esse magnitudinis, & multò nocentiores aliis piscibus, ita, ut non homines saltem, sed & quævis natatilia eas timeant.

§, XII. Majoris ponderis esse videtur, quando nobis verba Jonæ, quibus algam capiti suo in ventre pisces alligatam fuisse conqueritur, opponunt, atq; ex istâ Prophetæ querimoniâ sequentem in modum argumentantur: *Si pisces Jonæ deglutitor algæ fuit avidus, Balenam eundem, non verò Lamiam fuisse sequitur.* Sicut enim Lamiam caribus satiari diximus, ita Balenam algâ tantum pasci existimant. *Atqui verum est prius, Ergò & posterius.* At quam speciosè etiam hæc dicantur, nihil tamen efficiunt, cùm nimis multa sint, quæ iis reponi possunt. Locus certè hic initio tantæ expositionum varietati obnoxius est, ut firmiter ex eō vix aliquid colligi possit. Pineda Lib. IV. de rebus Salomonis pag. 256. seqq. *¶* nomen proprium maris rubri esse prolixè probat, emphaticam Jonæ querelam his verbis illustrans: *vide o me quasi innatantem, aut potius obrutum sanguineis undis, mortem minit antibus, in quibus olim tuo populo salus, hostibus interitus: - - - illi calcarunt viridantem campum, & caput meum operitur alga, juncō, herba, quam illi calcarunt; quā in parte Hebræorum quorundam vestigia*

stigia legit, qui itidem per ים mare rubrum caricosum & juncosum intelligunt: unde Jonathan transtulit: *mare algosum suspensum erat capiti meo*, quam lectionem quoq; secutus est R. Salomon, qui adit: *ostensum fuisse Prophetæ à Deo mare caricosum & quomodo transsissent Israëlitæ per medium ejus.* Horum opinio si admitteretur, argumentum adversariorum suâ sponte rueret; verum cùm ipse Pineda novam hanc & inauditam exponendi rationem esse fateatur, nolumus novitatis nomine traduci, cum Buxtorfio aliisq; concedentes, per ים algam, seu juncetum, quod in extremitate fluminum, aut in fundo etiam maris crescit, intelligi. Num autem ejusmodi herbâ ipsius Jonæ caput obvolutum fuerit, multi dubitant, verba לראש de capite piscis intelligentes, ex qvorum agmine solum R. Kimhi hâc vice producimus, qui Exposit. in Jon. p. m. 147. expressè ait: *ראש est capiti piscis qui Jonam absorpsit: illud enim erat vel caput ejus, totò tempore, quo fuit in visceribus piscis.* Simus interim liberales, & Jonam ipsum sub junceto & algâ, à pisce devoratâ, delituisse ac occultatum quasi vixisse, largiamur, quid qvæsò inde incommodi? cùm & in lamiæ ventriculo algæ moles caput vatis deglutiti operire potuerit: Licet enim hæc belua carnem utiq; in delitiis habeat, ab aliis tamen propterea cibis, imprimis si carnes defint, vix adeò abhorret, ut fame potius perire, quam algâ & gramine vesci malit. Præterea non quidem inficiamur, Balænæ quotidianum qvasi victimum, algam seu juncetum esse, (prout Nobiliss. Dn. Paulini cit. lib. p. 180. aliquot sæpè corbes graminis in unus Balænæ ventriculo repertas tradit) solâ verò algâ piscem illum satiari, à contradicentibus nunquam probari poterit, cùm ex probatissimis naturalium rerum Scriptoribus contrarium potius manifestè pateat. Sic Gesnerus, curiosus ille naturæ miraculorum indagator, Lib. X. Hist. Pisc. cap. VII. p. 1271. refert, Balænam quandam anno 1545. captam, in cuius ventriculo ingens copia piscium nondum concoctorum, & inter alios etiam salmo vivus repertus fuit.

